

Universitätsbibliothek Paderborn

Cvrsvs Theologici ...

Ea Brevitate Conscriptus, Qvam Tot Tantarvmqve Rervm Amplitudo Et
Varietas Patitvr ...

Quas Prima Pars Et Prima Secundæ Divi Thomæ Complectvntvr -
Qvæstiones Insvper Ad Mores & praxim spectantes, quæ peculiarem cum
Scholasticis habent connexionem, declarantur

Carleton, Thomas Compton

Leodii, 1659

Sect. IV. Quorundam responsione propositâ ostenditur ulteriùs
intentionem solam non esse causam omiissionis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13718

tionem, aliquid nimirum aliud præter meram intentionem, per modum executionis in omissionem illam influere, & consequenter sicut non sola intentio occidendi hominem est peccatum, sed ipsa etiam percussio eam consequens, quia per modum executionis ad occisionem illam concurrat, ita & hic aliquid saltem aliud erit peccatum præter meram intentionem omittendi Sacrum, cum non minus executivè ad illam in suo genere concurrat, quàm percussio ad occisionem in suo.

SECTIO QUARTA.

Quorundam responsione propositâ, ostenditur ulterius intentionem solam non esse causam omissionis.

I. Ostenditur eandem esse rationem de voluntate occidendi hominem, & voluntate omittendi Sacrum.

DOCTI quidam recentiores disparem ajunt esse rationem inter exemplum, quod supra attulimus de voluntate occidendi hominem & voluntate omittendi Sacrum; in priori enim casu, inquit, res intenta est quid positivum, nil ergo mirum si ad eam executioni mandandum aliquid aliud requiratur præter meram voluntatem occidendi: at verò omisso auditionis Sacri est quid negativum, ergo ad eam sufficit sola voluntas interna omittendi. Contrâ: ideo aliquid aliud in priori casu requiritur, quia si nihil præter voluntatem illam ponatur, nunquam sequetur occisio; sed similiter nisi aliquid aliud ponatur præter voluntatem non audiendi Sacrum, ut egressio è templo, studium, somnus, mansio domi, aut quid simile, nunquam sequetur omisso Sacri, ut sect. præcedente ostensum est, ergo par utrobique est ratio.

II. Mansio domi non est distinctum peccatum ab intentione omittendi Sacrum.

Fateor quidem mansionem domi non esse distinctum peccatum, est tamen peccatum tanquam executio omissionis intentæ sicut porrectio veneni est peccatum, quia est executio occisionis. Quemadmodum similiter si quis alterum intendere occidere fame, peccaret nihilominus non dando illi cibum, vel ita eum ligando, ut ad cibum accedere non posset; & tamen occidere fame, seu inedia, non minus est quid negativum, quàm omisio Sacri, ergo, &c.

III. Dices: ad non audiendum Sacrum sufficit aliquem privari omni ubicatione.

Dices: positâ voluntate non audiendi Sacrum, non est necessarium, ut vel maneat quis domi vel in campis ambulet, nec quidquam hujusmodi, sed sufficit eum privari omni ubicatione; hoc ipso namque non erit in templo, nec Sacro præsens. Contrâ primò: nos de iis tantum mediis loquimur, quæ in hominis potestate sunt, & haberi possunt naturaliter. Contrâ secundò: ergo saltem debet tolli ab homine illo omnis ubicatio; hinc autem confirmatur nostra sententia, nempe aliquid aliud præter meram intentionem non audiendi Sacrum requiri per modum executionis ad omissionem auditionis Sacri. Quare si esset in potestate hominis omni se ubicatione privare, & se statuere nullibi, non minus peccaret, si id in his circumstantiis faceret, quàm modò peccat per egressum è templo tollendo hanc ubicationem, vel manendo domi eam sublatam conservando.

IV. Deus præcisè volendo ut quis non sit in foro, non hoc effi-

ciat, sed ad ulteriorem hujus rei explicationem, si Deus absolute nollet Petrum, qui jam est in foro, ubi brevi exhibenda est comœdia, si inquam efficaciter eum nollet comœdiam illam spectare & audire, necessariò aliquid aliud per modum exe-

cutionis ponere deberet, nempe vel eum in alio loco aut nullibi statuendo, vel somnum ei iniiciendo, vel aliud hujusmodi, ergo etiam sola notitio audiendi Sacrum ad hoc in Petro non sufficeret, sed aliquid aliud ponere necessariò debet per modum executionis, cum voluntas Dei infinites ad hoc potentior sit, quàm voluntas Petri. Jam verò, si admittatur aliquid aliud præter volitionem externam non audiendi Sacrum esse ad hunc effectum per modum executionis necessarium, gratis omnino negatur illud aliud esse peccatum, cum non aliunde porrectio veneni sit peccatum, nisi quia est executio volitionis occidendi hominem, sicut istud aliud omissionis Sacri.

Objicies primò: posito quod quis deest evit non adire templum, nec Sacrum audire, potest is cui hæc ejus voluntas innotuit eidem suadere ut illo tempore visitet infirmos, ergo tunc visitare infirmos, positâ voluntate omittendi Sacrum, non est peccatum. Contrâ: posito quod Petrus absolute statuerit furari calicem, potest ei quis suadere ut hunc non consecratum furetur, dicendo, posito quod furari velis calicem, & animo sis ita hæc in re obfirmato, ut ab eâ intentione dimoveri nolis, hunc calicem non consecratum furare potius, quàm consecratum, & tamen nemo opinor dicit Petrum hunc calicem furando non peccare. Ratio est: quamvis enim suadere absolute alicui peccatum nunquam liceat, si quis tamen sit ad peccandum simpliciter determinatus, poterit ipsi ex duobus peccatis suadere minus: idem ergo est in præsentia.

Objicies secundò: positâ intentione, seu decreto non audiendi Sacrum, omisio Sacri est jam moraliter facta. Contrâ: etiam posito quod absolute statuerit quis occidere hominem, occisio illa est moraliter facta, porrectio nihilominus veneni ex intentione illâ occisionis profecta, est peccatum, quia priorem illam voluntatem exequitur. Respondetur itaque, licet omisio, positâ in Petro voluntate non audiendi Sacrum, sit moraliter facta, & in intentione, sicut occisio in altero casu, non tamen est complete & physice facta, ergo ad physicam seu externam Sacri omissionem aliquid externum requiritur præter intentionem, sicut requireretur si alius quispiam absolute vellet Petrum non audire Sacrum; sola namque illius intentio ad hoc non sufficeret, ergo nec sufficeret mera intentio ipsius Petri.

Objicies tertio: quantumvis habeat quis voluntatem non audiendi Sacrum, non tenetur esse otiosus, ergo potest domi aliquid agere, ergo studere vel ludere. Responderi potest primò, concesso antecedente & primâ consequentiâ, negando secundam, multa enim opera sunt non impossibilia cum præcepto audiendi, ut legere horas, rosarium & cætera, quæ ipsum sufficienter excusabunt ab otio.

Secundò respondetur, hanc objectionem procedere solum contra sententiam asserentem omne opus impossibile cum præcepto tempore omissionis factum, esse peccatum. Si verò de illo tantum loquatur, quod per modum executionis concurrat ad omissionem præcepti, ut de somno exempli gratiâ, vel discessu è templo, postquam habuit voluntatem omittendi Sacrum, quod jam videt inchoari, dico nec otioso ipsi esse licere, nec opus illud facere, sed tenetur retractare voluntatem omittendi Sacrum, quæ est causa somni, studii, vel discessus è templo. Sicut posito quod quis absolute velit occidere hominem, non potest non

est nisi aliud quid aliud ponenda.

Gratis negatur executio voluntatis omittendi Sacrum esse peccatum.

V. Quod quis interdum suadere alicui possit, ut tempore omissionis visitet infirmos, non sequitur hoc non esse peccatum.

Ex duobus peccatis suaderi potest minus.

VI. Positâ intentione omittendi Sacri, hæc omisio est moraliter tantum, non tamen complete facta.

Ad externam Sacri omissionem non sufficit intentio interna.

VII. Adhuc varia sunt non impossibilia cum Saero, per quas vitare quis potest etiam, si maneat domi.

VIII. Tenetur is qui statuit non audire Sacrum, decretum hoc mutare, sicut qui statuit occidere hominem.

non aliquo medio ad hunc finem uti, ut dictum est, & tamen nullus, opinor, dicit non esse peccatum hominem, etiam positâ priore voluntate, confodere, aut venenum ei bibendum præbere, sed unâ voce affirmant omnes illum per hanc actionem peccare, in quantum scilicet facit unum cum intentione malâ præcedente, & tamen hac voluntate stante non magis potest ab omni ejusmodi actione cessare, quàm stante intentione omissionis Sacri, abstinere ab omni impossibili cum illius auditione.

IX. Duplex necessitas, sicut est duplex impossibilitas.

Vna necessitas est simpliciter antecedens, alia consequens.

Ad hujus verò intelligentiam notandum, duplicem esse necessitatem aliquid faciendi, vel impossibilitatem præceptum aliquod implendi, antecedentem unam, cujus licet causa data sit simpliciter libera, & consequenter peccatum, illâ tamen positâ, non est amplius in potestate hominis præceptum implere, ut si quis in mari existens abjecisset brevium, vel claves domus, in qua est inclusus, peccat quidem hæc faciendū; ubi verò facta sunt, non peccat studendo vel impossibile aliquid ponendo cum impletione præcepti. Alia necessitas vel impossibilitas est merè ex suppositione quod velit vel nolit quis aliquid facere aut omittere, quando absolute præstare potest contrarium, & hæc necessitas cum sit purè consequens, & ex suppositione formaliter, non tollit illo instanti rationem peccati, ut in percussione hominis, quem intendit quis interficere, ut videtur manifestum.

SECTIO QUINTA.

Alia quedam circa actus tempore omissionis exercitio.

I. Non omnis actio impossibilis est auditione Sacri est semper peccatum.

Quando in homine manente domi incipit peccatum omissionis.

NOTANDUM ulterius cum Vasquez citato, d. 94. num. 8. & aliis: quando dicimus opus factum tempore quo impleri debet præceptum, audiendi Sacrum exempli gratiâ esse peccatum, non esse sermonem semper de opere quod exercetur dum actu fit Sacrum, interdum siquidem contingit, ut tunc antecedenter sit impotens ad implendum præceptum, ut si quis procul à templo habitet, & Sacrum quod jam inchoatur, soleat esse breve, in hoc enim casu non peccat etiam si igni affideat, ludat, studeat, &c. Tunc ergo in hoc homine incipit peccatum omissionis, quando advertit instare tempus accingendi se ad impletionem præcepti, quod si elabi permittat, non erit postea opportunitas, si verò ut advertunt omnes præceptum implendum sit divisibile, ut in exemplo posito, prius incipit hic peccare venialiter, omitendo scilicet partem Sacri, deinde mortaliter respectu partis notabilis. Tandem si ommissio, vel opus impossibile sit positivè volita, quamprimum habet quis ejusmodi actum, peccat sive instet reipsâ tempus necessarium ad implendum præceptum, sive non.

II. Non cum actuali reflexione ad intentionem operantur semper homines.

Quæres: utrum non unum solum aliquod opus tempore impletionis præcepti factum sit peccatum; ut jam esse diximus, sed etiam omnia. In primis existimo ut plurimum omnia ejusmodi opera esse peccata, plerumque enim non faciunt homines ejusmodi opera cum reflexione ad intentionem omitendi prius factum (licet hoc solum non excusaret, ut diximus) sed quia displicet ipsis auditio Sacri, vel quia tediosa, vel quia molestum est adire templum, vel quod eis placeat somnus, studium, aut lusus &c. & hanc ob

R. P. Comptoni Theol. Scholast. Tom. 1.

causam isthæc præstant, etsi videant cum Sacro esse impossibilia. Si verò in actu signato dicat quis volo hoc vel illud facere quia decrevi omittere Sacrum, tunc illud saltem est peccatum, quod per modum executionis ad actualem Sacri omissionem concurrat, juxta dicta. Si verò plura disparatè se habeant, omnia sunt peccata, sicut si quis intendens occidere hominem, plura simul media adhibeat, ut confodiat eum gladio venenato, & alia hujusmodi.

Quid si dicat quis, volo hoc facere quia decrevi omittere Sacrum.

Tandem, si media sint non solum intentioni omitendi, sed sibi etiam subordinata, & unum alteri simpliciter posterius, transeat opus illud quod est naturâ posterius, non esse peccatum, nec per modum executionis concurrere ad omissionem, cum illam jam supponat factam: sicut propterea vulnus homini occiso infligere non est illum occidere. Quod præcipue verum est de operibus ultimo instanti quo implendum est præceptum elicitis, licet contrarium non difficulter sustineri posse existimem.

III. Quid si actiones incommpossibiles cum impletione præcepti sint inter se subordinata.

SECTIO SEXTA.

Questionum nonnullarum solutione natura peccati omissionis magis declaratur.

QUÆRES primò: utrum peccata commissionis & omissionis purè conveniant univoce, inter negationem siquidem & entitatem positivam nulla omnino videtur dari posse convenientiam, nisi merè æquivoca. Respondetur, in genere physico hæc duo peccata non convenire univoce, ob rationem in argumento positam, conveniunt tamen univoce in genere moris, offensæ scilicet Dei &c.

I. Commissio est ommissio in genere physico non conveniunt univoce, sed in genere moris.

Quæres secundò: quæ ommissio sit gravior, pura an directè, seu positivè volita. Respondetur cæteris paribus graviorem esse omissionem directè volitam, est enim magis voluntaria, & ab intrinseco, & geminatur quodammodo malitia; si tamen procedat ex pleniorè advertentiâ potest pura ommissio esse gravior. Quando autem duo præcepta concurrunt, ommissio illius est gravior, non cuius actus, quo impleri debet, est nobilior, sed quod strictius obligat, ut ommissio misericordiæ quàm sacrificii, quando major illius quàm hujus est obligatio, licet sacrificium sit actus religionis, illud enim est magis dissonum rationi, quod est magis vitium.

II. Ommissio directè voluta, est cæteris paribus gravior ommissione pura.

Cuius præceptum ommissio sit peior.

Ommissio verò orta ex causâ seu actu impossibili non malo, est per se loquendo levior vel purâ, vel etiam directè volitâ absque ullo fine aliâ bono: quando enim aliquid fit vel omititur ratione alicujus boni, signum est actum illum vel omissionem esse minus voluntariam, nec procedere ex affectu ad malum, sicque minuitur illius malitia, & quò levior est causâ eò ommissio est gravior, cum sit signum majoris contemptus: qua de causa ad Hebraeos 12. vers. 16. reprehenditur Elau, quòd propter unam escam primitiva sua vendidisset. Qui verò tempore Sacri convivatur (modò limites à temperantiâ præscriptos non excedat) non peccat contra temperantiam, sed solum contra præceptum audiendi Sacrum.

III. Ommissio orta ex causâ non mala, est per se loquendo levior.

Quo causa est levior, eò ommissio est gravior.

Actus etiam positivus impossibilis cum præcepto, licet Metaphysicè sit peccatum commissionis, seu contra præceptum negativum non dandi causam omitendi, moraliter tamen est peccatum omissionis.

IV. Actus positivus dans causâ omissionis, sicut dicitur auctus omissionis an omissionis.